

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ
МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
«Менеджмент» кафедрасы**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им. Л.Н.
ГУМИЛЕВА
Кафедра «Менеджмент»**

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY
“Management” Department**

**«ФОРСАЙТ ӘДІСНАМАСЫ НЕГІЗІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТІҢ МЕНЕДЖЕРЛЕРІН ДАЯРЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ» атты
Халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференцияның
материалдары 6 мамыр 2021 жыл**

**Материалы конференции с международной научно-практической онлайн-
конференции: «ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРОВ
ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОСНОВЕ МЕТОДОЛОГИИ
ФОРСАЙТА» 6 мая 2021 года**

**Materials of International Scientific and Practical online Conference
"PROBLEMS OF TRAINING MANAGERS OF INNOVATIVE ACTIVITIES
BASED ON THE FORESIGHT METHODOLOGY"
6 of May 2021**

НҮР-СУЛТАН, 2021

УДК 005
ББК 65.290-2
Л11

Редакционная коллегия:

Декан Экономического факультета д.э.н., профессор Макыш С.Б.
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Старший преподаватель кафедры «Менеджмент» Сейсинбинова А.А.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің 25 жылдығына арналған **«Форсайт әдіснамасы негізінде инновациялық қызметтің менеджерлерін даярлау мәселелері»** Халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференцияның материалдары - Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2021

Материалы с международной научно-практической онлайн-конференции: **«Проблемы подготовки менеджеров инновационной деятельности на основе методологии форсайта»**, посвященная 25 летию Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – Нур-Султан: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2021

Materials of International Scientific and Practical online Conference "**Problems of training managers of innovative activities based on the foresight methodology**" dedicated to the 25 anniversary of L.N. Gumilyov Eurasian National University – Nur-Sultan: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2021

ISBN 978-601-337-614-1

Халықаралық ғылыми-практикалық онлайн-конференцияның мақалалар жинағында Форсайт әдіснамасы негізінде инновациялық қызметтің менеджерлерін даярлаудың өзекті мәселелері қарастырылған.

В сборнике статей международной научно-практической онлайн-конференции рассмотрены актуальные вопросы подготовки менеджеров инновационной деятельности на основе методологии форсайта.

In the collection of articles of the International Scientific and Practical online Conference, topical issues of the training managers of innovative activities based on the foresight methodology are considered.

ISBN 978-601-337-614-1

УДК 005
ББК 65.290-2
Л11

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2021
© Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2021
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2021

Литература

1. Постановление Правительства Республики Казахстан от 31 декабря 2019 года № 1050 «Об утверждении Государственной программы индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2020 - 2025 годы». [Электронный ресурс]. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=32424143 (дата обращения: 25.10.2020).

2. Kurmanov, N., Aliev, U., Suleimenova, S. Analysis of the Efficiency of Innovation Management in the Countries of the Eurasian Economic Union//Polish Journal of Management Studies. – 2019. - Vol.19 - No.1 - pp.204-2014. DOI: 10.17512/pjms.2019.19.1.15

3. Kurmanov, N., Tolysbayev, B., Aibossynova, D., Parmanov, N. Innovative activity of small and medium-sized enterprises in Kazakhstan and factors of its development // Economic Annals-XXI.– 2016. – №. 158. – pp. 57-61. DOI: <http://dx.doi.org/10.21003/ea.V158-13>

УДК 001.895

ИННОВАЦИЯЛЫҚ МЕНЕДЖЕРЛЕРГЕ ДЕГЕН ҚАЖЕТТІЛІК –ҚАЗІРГІ ЗАМАНАУИЛЫҚТЫҢ БАСТЫ ҚОЗҒАУШЫ КҮШІ

Тлеубердиева С.С.

«Менеджмент» кафедрасының э.ғ.к., доцент
Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Нұр-Сұлтан қ-сы, Қазақстан Республикасы
E-mail: tleuberdieva@yandex.ru

Абиялда А.Д.

«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының 3 курс студенті
. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Нұр-Сұлтан қ-сы, Қазақстан Республикасы

Аннотация: Мақалада инновациялық менеджерлерге деген қажеттілік қарастырылған. Олар қазіргі заманауилықтың басты қозғаушы күші болып табылады. Инновациялық менеджер – бұл компанияларға заманауи технологияларды енгізуге көмектесетін адам. Ол екі фронтта жұмыс істейді: бір жағынан компания ішіндегі процестерді оңтайландырады, екінші жағынан компания өнімдерін заманауи және салқын етуге көмектеседі.

Түйін сөздер: инновация, заманауи менеджерлер, жаңа мамандық, мансаптық өсу.

Инновациялық менеджер - бұл заманауи технологияларды енгізуге көмектесетін адам. Ол екі жақты жұмыс жасайды: бір жағынан компания ішіндегі процестерді оңтайландырса, екінші жағынан компанияның өнімдерін заманауи және сәтті етуге көмектеседі.

Бұрындары инновация тек жоғарытехнологиялық компанияларға қажет болатын. Біраққазірәлемдегібарлықнәрсеинновациялықсипатқаиеболыпкеледі. Мәселен, өткен жылы мектептер мен университеттер қашықтықтан оқыту жүйесіне тез ауысуға мәжбүр болды. Осы жағдайды жаңашылдықтың мысалы ретінде қарастырсақ болады. Банктерге инновациялық қаржы өнімдері қажет, ал өндіріс индустриалды инновацияны қажет етеді. Агроөнеркәсіп пен медицина салалары да қазіргі таңда биотехнологияны енгізуде: осы тұста инновациялық менеджер, мысалы, дизельден биоотынға көшуге көмектеседі.

Бизнес тұрғысынан инновация екі үлкен топқа бөлінеді: ішкі процеске бағытталған және өнімге бағытталған болып.

Өнімге бағытталған инновация - бұл тұтынушылар пайдалана алатын барлық дүниелер. Мысалы, банктерді қарастыратын болсақ, олардың жүйесінде көптеген инновациялық қосымшалар бар. Мұндағы инновациялар құжаттарды автоматты түрде оқудың функциялары, чат-боттар, клиенттің бет-әлпетін тану және т.б.

Бұл жаңадан пайда болған мамандық , сондықтан әртүрлі компаниялар оны әртүрлі атайды. Ең көп таралған атаулар - «инновациялық көшбасшы», «жоба менеджері», кейде тіпті «талдаушы» деп атайды. Компаниялар көп жағдайда өнім менеджерін немесе жоба менеджерін іздейді, олардан жаңалықтар күтеді.

Әр түрлі компанияларда инновациялық менеджерлердің міндеттері бір-бірінен ерекшеленуі мүмкін. Жалпы, бұл жұмыс бірнеше бөліктерге бөлінеді:

1. Customer Development (тұтынушыларды дамыту) — бұл ретте маман зерттеулер жүргізеді және компанияның жұмыскерлеріне немесе клиенттеріне не қажет екенін анықтайды. Кейде зерттеулер жүргізілмейді, ал инновация енгізу туралы шешімді жай басқарушылар қабылдайды.

2. Скаутинг — нарықта компанияның мәселелерін шешуге қолайлы жобаларды немесе стартаптарды іздеу болып табылады. Бұл тапсырмаларды бірлестіктерге тапсыратын арнайы скаутинг агенттіктер бар. Скаутинг екі-үш айға созылады.

3. Шешімнің негіздемесі. Менеджер бұл бөлікте презентация дайындайды және сізге осы немесе басқа жаңашылдықты не үшін енгізу керек екенін анықтап айтады. Бұл өте маңызды қадам, оны жаңадан бастаушылар жиі бағалай қоймайды. Егер менеджер өзінің идеясының неліктен құнды екенін қалай түсіндіруге болатындығын білмесе, жобаның ешқандайда маңызы болмайды.

4. Пилоттық жобаны бастау. Көбінесе, негізгі іске қосу алдында жобаның тиімділігі кейбір шағын аудандарда тексеріледі. Егер бәрі ойдағыдай болса, олар жобаны бүкіл компания бойынша жүзеге асыруға көшеді.

Инновациялық менеджерлер әрқашан жобаны толық іске асыруға қатыса бермейді, бірақ көп жағдайда олар пилотты басқарады.

5. Жобаны жүзеге асыру. Мұнда инновациялық менеджердің жұмысы өнімнің немесе жоба менеджерінің жұмысына ұқсас: ол жоба жоспарын жасайды, мерзімдерін белгілейді, тапсырмаларды бөледі, жұмыс барысын бақылайды.

Кейбір компаниялар әр кезеңге жеке адамды жалдайды, содан кейін тұтас инновациялық топ құрылады. Егер компанияда ресурстар аз болса, онда жоғарыда айтылғандардың барлығымен бір адам айналысады.

Инновациялық менеджерге техникалық білім қажет. Егер менеджер нақты нені жүзеге асырғалы отырғанын түсінбесе, онда оның барлық жұмысының құны маңызсыз дүние болып қалады. Бірақ классикалық басқару дағдылары да менеджер үшін маңызды рөл ойнайды.

Сізге әрқашан компаниядағы экономикалық процестерді түсіну, нарықтағы жағдайды білу, әр түрлі мамандарды басқара білу қажет.

Инновациялық менеджерлер бір пилоттық жобаны іске асыру үшін көбіне екі-үш адамнан тұратын топтарға бірігеді, өйткені әдетте кейбір маңызды салаларда арнайы білім жетіспей жатады. Команда менеджерлерінің білімі бірін-бірі толықтыратындай етіп таңдалады: егер біреуде «жоба өзектілігі» туралы толыққанды түсінік жетіспесе, оған технологиялар туралы көбірек білетін әріптес көмекке келеді, ал үшінші адам бұл үдерісті әкімшілік немесе жүйелі түрде қолдайды. Жоба бойынша бірігіп жұмыс жасау жобаның жылдамырақ және тиімді жүргізілуіне көмектеседі.

Типтік тапсырмалар мен талаптар.

Инновациялық менеджерге әртүрлі міндеттер жүктеледі: компанияның инновациялық даму бағытын таңдаудан бастап, жобаның өзін қадағалауға дейін жұмыстар атқарады. Менеджер өнімді немесе қызметті құрудың әр түрлі кезеңдерінде қандай процестер болатынын түсінеді. Тапсырмалар шартты түрде төрт бағытқа бөлінеді:

- Басқару. Менеджер инновациялық жобаларды басқарады, процестерді бақылайды. Ол сонымен қатар компанияның ішінде инновация мәдениетін дамытады және нарықта инновациялық компания ретінде беделін қалыптастырады.

- Байланыс. Компанияның ішіндегі қарым-қатынастарды, сондай-ақ сыртқы құрылымдармен: венчурлық қорлармен, институттармен, технопарктермен, акселераторлармен, университеттермен, стартаптармен қарым-қатынас құруы қажет.

- Аналитика. Менеджер болжамдар, жоспарлар, стратегиялар мен бағдарламалар дайындайды, гипотезаларды тексереді, экономикалық тиімділікті бағалайды және форсайт сессияларын өткізеді, сонымен бірге жол карталарын жасайды, әлемдегі инновациялық компаниялардың тәжірибесін ескере отырып инновациялық шешімдер қабылдайды.

- Технологиялық процестерді ұйымдастыру. Технологияларды әзірлеу, жобалау, жаңа өнімді шығару, өндірісті жаңарту жобаларын басқару.

Сізге қандай дағдыларды меңгеруіңіз керек?

Дағдылар мен білімдердің негізгі тізімі келесідей:

- ғылыми зерттеулер жүргізе білу;
- қаржылық менеджмент туралы түсіне білу;
- басқарудың икемді әдістеріне ие болу;
- жоба бойынша сапалы презентация жасайбілу;
- адамдарды басқара білу;
- іскери ағылшын тілін білу;
- ақылмен дұрыс жұмыс жасай білу;
- ортаға бейімделе білу;
- белгісіздік жағдайында жұмыс істей білу, тәуекелге төзімділік және сәтсіздікпен жеңіліске шыдау.

Мамандар қайда қажет?

Әртүрлі компаниялар инновациялық мамандарды іздейді, тек технологиялық компаниялар ғана емес: сонымен қатар, IT-дан дамуға дейінгі компанияларда инновациялық менеджерлерді қажетсінеді. Көбінесе мұндай менеджерлер B2C саласында қажет болады: банк, бөлшек сауда, телеком секілді. Бұл салалар тұтынушылардың мінез-құлқына өттеуелді, ал инновация оларған арықтан шығып қалмай, ары қарай да пайдалануға көмектеседі. Мысалы, “Сбербанк, X5 бөлшек сауда тобы, Сплат, Danone, Северсталь” секілді ұйымдар мен компанияларда инновациялық менеджерлер жұмыс жасайды.

Жалақы және мансаптық өсу

Ірі бірлестіктерде инновациялық менеджер жоба менеджері ретінде өз жұмысын бастайды. Ол пилоттық жобаларды жүзеге асыруға жетекшілік етеді. Менеджер алдында KPI-ге қол жеткізу, іске қосылулар мен сәтті іске асырылған жобалардың саны, пилоттың экономикалық тиімділігі мәселелері тұрады.

Стартапта инновациялық менеджер өнімді дамыту менеджері ретінде жақсы сипатталады. Университеттердегі инновациялық менеджменттің өзінде де пәндер ауқымы көбінесе өнімді басқару бағдарламаларымен бірдей болып келеді. Бұл жағдайда менеджер өнімнің дамуынан бастап, оның аяқталуына дейін жауап береді.

Инновациялық менеджмент аясында сіз өз жолыңызды таңдай аласыз. Мысалы, белгілі бір функцияға мамандандырыласыз: жобалық менеджмент, аналитика, маркетинг немесе кейбір бөлімдермен байланыс жүргізу арқылы.

Әдебиеттер тізімі:

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. – СПб: Питер, 2001 – 304 с.
2. Валдайцев С.В. Управление инновационным бизнесом. Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001- 343 с.